

02.10.23р. 15гр. укр. літ.

Доброго дня! Тема уроку. Розвиток мовлення №1.

Усний міні-твір. Висловлення власного ставлення до проблеми збереження своїх коренів, небезпеки їхньої втрати; до високих загальнолюдських ідеалів

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою:

moshev2020@icloud.com

ХІД УРОКУ

* 1. Вступ

Розстріляне Відродження, Український Ренесанс. Ватага міцних душею і тілом синів, які готові були віддати життя заради самостійності і розквіту української держави, не каючись у «скоєних гріхах», не відрікаючись ні від родоводу свого, ні від переконань, жили і творили. Це вони вирішували питання: «бути чи не бути» самобутній мистецькій літературі в контексті світового духовного розвитку. Наша пам'ять і совість зобов'язує знати вас поіменно.

Першим заспівувачем «азіатського ренесансу», за словами самого романтика вітаїзму Миколи Хвильового, стануть українські митці, а їхній стиль — активний романтизм — буде основним у час українського відродження.

* 2. «Інтерв'ю через віки»

Журналіст. Перше місце у довжелезному мартирологічному списку Ваше, Миколо Григоровичу Хвильовий (Фітільов — справжнє прізвище митця. Псевдонім, очевидно, відповідав його натурі). Якою планетою уявляли Ви себе, пізнавши «радість бунту проти логіки»?

Хвильовий. Під вічним небом шукав свій шлях. Бачив себе Сатурном, який ледве проглядається крізь телескоп зі своїми трьома кільцями в хаосі вселенського руху. Бунтував постійно: проти традицій, що сковували творчу фантазію митця, проти ідеологічних нормативів і казенно-бюрократичних вказівок, як писати і про що писати, проти самого себе.

Журналіст. А ви самі вирішили свою долю: 13 травня 1933 р., зібравши найближчих друзів, говорили про завтрашній щасливий день, (а вчора забрали Вашого одноступця Михайла Ялового), потім, залишивши їх у кімнаті, вийшли на кухню. Через кілька хвилин пролунав постріл. Отак Ви пішли із життя, яке дуже дороге було Вам і яке Ви хотіли змінити.

Хвильовий. Цей вибір, страшний і трагічний, із відчаю, і розпуки, безнадії, щоб ніхто інший цього не зробив.

Журналіст. Звертаюся до Вас, як до живого, бо душа Ваша жива — вона у творах, які ми читаємо, які навчають нас думати, сприймати по-справжньому трагедії громадянської війни, міркувати про мету революції в 1917-му і про те,

що не повернути до життя таких, які загубилися «по соловках, сибірах, магаданах». Допомагають зрозуміти Ваш трагічний вибір.

✴ Він пізно зрозумів, що більшовизм і національна ідея — несумісні поняття. Микола Хвильовий воював за новий світ для своєї матері України в лавах тих, хто знищував її, так, як знищив власну матір герой новели «Я (Романтика)».

У центрі твору — проблема гуманності і фанатичної відданості справі революції. Вічне протистояння добра і зла в новелі перенесене в душу героя.

✴ 3. Міні-дослідження «Я і анти-Я»

✴ Що символізують ці два антикоди в одній личині особистості? *(Перше Я — комунарське, яке говорить, що й далі треба вбивати, бо це потрібно для революції. Друге Я — зовсім інше, протилежне. Це людське Я, яке мандрує до хатини матері. Воно не може змиритися з першим. Коли герой вбиває свою матір, революційне Я перемагає людське. Ліричний герой, вбиваючи свою матір, йде проти своєї совісті. Він підрубує своє коріння і вважає, що дерево стоятиме. Але це не так: вбивши матір, він приречений на загибель. Образ матері героя асоціюється в новелі з образом України. Символічно звучать рядки, коли разом із матір'ю Я вбиває і себе, і батьківщину)*

✴ Чи можна виправдати вбивство рідної людини заради високих ідеалів? *(Ні. Позбавити людину життя — великий гріх. А матір? Ту, яка дала життя, пустила коріння свого роду, від якої «пахло м'ятою».*

Ні, вибір свідомий: «це була єдина дорога до загірних озер невідомої прекрасної комуні». Убивство здійснюється у пориві «якоїсь неможливої радості». Я «дико озирається», він цілує тіло, але залишає його непохованим... Потім цілком переходить у «сторожа душі». Убивши матір, герой повністю помирає)

✴ 4. Складання міні-висловлювання на тему «Які життєві уроки дала вам новела «Я (Романтика)»?»

✴ У прозі 20-х років спочатку переважають малі жанри: ліричні оповідання, етюди, ескізи, образки. Найпоширенішим жанром стала новела. Поступово з неї почала «виростати» повість, згодом — роман, та ще й не просто епічне полотно, а інтелектуально-філософський. Щоб написати високохудожній цікавий твір, не обов'язково прожити насичене подіями життя, варто навчитися його сприймати. Цей митець «прийшов до романтики конкретної — видимої оком і відчутної на дотик... — національного відродження рідного українського народу». Хто ж він?

✴ 5. «Низка спогадів»

Через спогади спробуйте впізнати відомого письменника.

1. «Мав витончені риси обличчя і передчасну сивину».

2. «Мав неповторну манеру жартувати, гніватися, сміятися, слухати».

3. «Свої прогулянки називав “екскурсіями в будні”».
4. «За художньою деталлю “полював” із суто мисливським азартом».
5. «Як кореспондент брав участь у Нюрнберзькому процесі».
6. «Він любив свою землю, свій народ, кохався у його мові, у звичаях».
7. «Він працював головним редактором Одеської кіностудії».

Так, це Юрій Яновський. Блискучий майстер слова, витончений знавець мистецтва, людина великого й тонкого смаку, дотепна, приваблива, щира. Упродовж 1925 — 1928 рр. Одеська кінофабрика дала світові «німі шедеври», такі як: «Тарас Шевченко», «Звенигора». «Зрілий» неоромантизм найповнокровніше проявився у двох творах прозаїка — романах «Майстер корабля» та «Чотири шаблі». Перший — твір новаторський, написаний у формі монологу-спогадів То-Ма-Кі (Товариш Майстер Кіно). Тут є мариністичний пейзаж, екзотика чужих країн.

*** 6. Творче дослідження**

Проведемо творче дослідження, яке дозволить створити усні міні-композиції, щоб висловити власне ставлення до проблеми збереження своїх коренів, небезпеки їхньої втрати.

- 1) «Людина — натура творча» (з'ясувати загадковість образу автора і героїв роману «Майстер корабля»).
- 2) «Новаторська архітектоніка твору» (з'ясувати найважливіші соціально-етичні проблеми твору).

1) тема

- * Про що розповідає нам Ю. Яновський у «Майстрі корабля»?
- * Як автор створює власний художній кодекс?
- * Якими постають перед нами образи творчої інтелігенції?

«Майстер корабля» — це романтичний трактат про мистецтво. Талановитий художник слова роздумує над сенсом земного буття, загадковістю і таємничістю людської душі, її поривань до краси, гармонії через призму минулого і майбутнього. Чи не тому на сторінках роману вирують молодість, енергія, щастя любові і творчості? Ю. Яновський поетизує творче начало в людині, через яке вона здобуває безсмертя у віках. Твір пересипаний місткими висловами-сентенціями, через афористичність яких автор формує власний художній кодекс: «... Людина — натура творча. Людині треба, щоб її робота залишалася після неї самої жити. Тоді людина працюватиме так, як співає». Або: «Радісна праця — ознака творчості». Ці слова символічні, адже висловлюють гуманістичний пафос. «Жага за просторінню! “Вперед!” — кричить твоя істота! Людині не властиво стояти», — життєве кредо героя роману і самого Ю. Яновського, сповненого кипучої творчої наснаги.

Роман «Майстер корабля», який побачив світ 1927 року, автобіографічний. Письменник згадує минуле, переоцінює власний життєвий досвід, пов'язаний із режисерською працею на Одеській кінофабриці, «перевдягає» реальні прототипи (О. Довженка, П. Нечесу, Ф. Кричевського, І. Пензо, себе), а С. Плачинда вважав, що розпізнаються у творі ще й Михайль Семенко та Юлія Солнцева. Автор дає героям екзотичні імена: То-Ма-Кі, Сев, Тайях, Директор, Професор, Богдан Майк, Генрі.

2) тема

✴ Чому головний герой бажає переосмислити свій життєвий шлях?

✴ Для чого використовується ідея створення корабля-парусника? Стрижнем архітекτονіки твору є оповідь-сповідь головного героя То-Ма-Кі. Він людина похилого віку, тому і прагне осмислити життєвий шлях: «Сиве волосся до чогось зобов'язує». Цей рефрен є обрамленням самого роману. Спогади про молодість, про зародження і становлення українського кіномистецтва, роздуми про секрети творчої праці перериваються встановленими новелами, листами, трактатом, коментарями до мемуарів. Для карколомного сюжету майбутнього фільму Сева використовується ідея створення красеня-корабля, який для письменника і його героїв — символ краси, одухотвореної творчості, прагнення до високих ідеалів.

Для То-Ма-Кі, як носія авторської ідеї, батьківщина — конкретно-історичне поняття. «Моя Республіка» (тобто Україна) — так він називає її в романі. Це той стержень, якому, власне за авторським задумом, присвячений роман «Майстер корабля». Неоромантик Яновський не відмежовується від актуальних проблем літературної дискусії 1925-1928 рр., він ставить гостро проблему культури української нації як одну із найважливіших соціально-етичних проблем. Автор створює образ корабля, який символічно втілює своєрідну програму духовного відродження українців, їх власний шлях розвитку, з опорою на справжні цінності. Він щиро вірить, що нове життя Республіки будується, як і корабель Міста, за законами збереження в душах краси й добра, внутрішньої свободи людини. Це символізує жіноча фігурка (майстро) на носі корабля — тисячолітній символ-оберіг, бо як чоловічий патріархальний світ такий хиткий, часто змінюваний, агресивний, завойовницький.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Написати твір «Новаторство Ю. Яновського у романі "Майстер корабля"».

